

מ"ו ועורכת: סיגל בן-ארצי ■ עריכה: מיכל חביב ■ המערכת: זהבית 4 יבנה ■ טל. 03-6354484 - פקס. 050-6812066
ג'ליון 392 ■ ט' כסלו תשס"ז - טז' כסלו תשס"ז ■ 7.12.2006 - 30.11.2006 ■ 6 עמודים ■ משוגר למנויים בלבד

משה"ח; תידרש השקעה של מאות מיליוני ש"ח כדי למחשב את מוסדות החינוך

45% מבתי"ס אינם עומדים ביעדי מהחשוב שהוצבו לעשור הקודם

המשרד מפעיל מספר תוכניות לצמצום הפערים במחשוב. בין התוכניות; צמצום פער המחשוב בבתי"ס שבהם חסרים עדיין מחשבים במטרה להגיע למחשב אחד לכל עשרה תלמידים, ציוד בתי"ס שבהם אוכלוסיות ממדרג חברתי כלכלי נמוך במטרה להגיע למחשב אחד ל-5 תלמידים ועוד. בנוסף, מתכוון המשרד להרחיב את הניסוי במחשבים נישאים, מחשב כתו"ם, המתקיים השנה בתשעה בתי"ס. עוד נמסר ממה"ח, כי הקורס להכשרת מורים בהפעלת מחשב לא בוטל. לטענת המשרד, רק מורים שעמדו בדרישות סף בתחום שימושי מחשב קיבלו פטור מהקורס. במשרד טוענים גם, כי מרבית המורים הוותיקים במערכת החינוך כבר עברו השתלמות בהפעלת מחשב וכי לא ניתן להוציא את כל המורים החדשים להשתלמות בשל מספרם הרב.

להשתמש במחשב. לדבריה, ביטל משה"ח את קורס ההכשרה היחיד למורים להכרת המחשב. מנהל גף מחשבים במשה"ח, סמי קפלן, אמר בישיבה, כי כדי להגיע ליעד של 10 תלמידים למחשב, צריך משה"ח לרכוש 100 אלף מחשבים. קפלן הוסיף, כי עלות מימוש היעד של 5 תלמידים למחשב היא 200 מיליון ש"ח לשנה, בארבע השנים הקרובות. יו"ר מכון דוידסון לחינוך מדעי במכון ויצמן למדע, פרופ' חיים הררי, אמר לחברי הוועדות, כי המחשב כיום הוא כלי למידה יומיומי בדיוק כמו הנייר והעיתון, ולכן בביה"ס צריך להיות מחשב לכל תלמיד. "אם משה"ח ימשיך לדבר על מעבדות מחשבים או על מחשב ל-10 תלמידים, נישאר בשנות ה-80", הוסיף הררי. לטענתו משה"ח אינו רואה במחשוב יעד אסטרטגי לפיתוח מערכת החינוך. בתגובה לטענות אלה נמסר ממה"ח, כי

בבתי"ס בישראל יש עדיין מחשב אחד לכל 12.2 תלמידים בממוצע, כך עולה מנתונים עדכניים שהוצגו בשבוע שעבר בישיבה משותפת של ועדת החינוך וועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת. לפני שנים אחדות הציב משה"ח כיעד לבתי"ס להגיע למחשב אחד לכל 5 תלמידים. על פי הנתונים שהוצגו בכנסת יעד זה לא מומש. זאת ועוד, 45% מבתי"ס בישראל לא עומדים אפילו ביעד של מחשב אחד לכל עשרה תלמידים, שהוצב לסוף העשור הקודם (בתוכנית "מחר 98"). נתונים נוספים שהוצגו בישיבה; 74% מבתי"ס בישראל ממוחשבים, אך רק 60% מהם מחוברים לאינטרנט. פדות גלעדי, מרצה לתקשוב במכללת בית ברל וחברת הנהלת מו"ח (האיגוד הישראלי למחשבים בחינוך), טענה בישיבה, כי מרבית המורים במערכת החינוך עדיין אינם יודעים

דו"ח; המורים בישראל עובדים יותר אך משתכרים הרבה פחות

שעות בשנה לעומת 705 שעות בארצות המערב, מורה בחטיבת הביניים בישראל מלמד 788 שעות לעומת 704 במדינות המפותחות. רק בחינוך התיכוני דומה היקף שעות ההוראה של המורה הישראלי ושל עמיתיו במדינות המפותחות - 665 שעות לעומת 663 שעות בהתאמה. הדו"ח גם משווה בין תנאי הפרישה לגמלאות של המורים בישראל ובמדינות המפותחות. על פי הדו"ח, גיל הפרישה הרשמי הממוצע של המורים במדינות המפותחות ובישראל דומה; 62.5 במדינות המפותחות לעומת 62 לנשים ו-67 לגברים בישראל. גיל הפרישה בפועל של המורים בישראל הוא 54 ובמדינות המפותחות - 57.

כי השכר הממוצע לשעת הוראה בביה"ס היסודי במדינות המפותחות עומד על 43 דולר, בעוד שבישראל הוא 16 דולר בלבד. בחטיבות הביניים במדינות המפותחות השכר הממוצע לשעת הוראה הוא 55 דולר ובישראל - 21 דולר בלבד. בתיכונים השכר הממוצע של המורה הישראלי לשעה הוא 26 דולר לעומת 63 דולר במדינות המפותחות. זאת ועוד, המורה הישראלי מגיע לשכר המקסימאלי לאחר 36 שנות הוראה, בעוד שהמורה במדינות ה-OECD מגיע לתקרת השכר לאחר 24 שנות הוראה בלבד. מנתוני הדו"ח עולה עוד, כי מורי ישראל מלמדים בממוצע הרבה יותר שעות מעמיתיהם במדינות המפותחות; מורה ביסודי בישראל מלמד בממוצע 1,025

מרכז המידע של הכנסת פרסם בשבוע שעבר דו"ח על מעמד המורה, תנאי עבודתו ושכרו בהשוואה למדינות המפותחות (המדינות החברות בארגון ה-OECD). על פי הדו"ח, מדורג השכר של מורה ישראלי, בעל ותק של 15 שנים בהוראה, במקום ה-28 מתוך 31 מדינות. רק בהונגריה, צ'ילה ופולין מרוויחים המורים פחות מאשר בישראל. השכר הממוצע של מורה בעל ותק כזה במדינות ה-OECD הוא כ-45 אלף דולר לשנה בעוד שהשכר הממוצע השנתי של מורה בעל ותק דומה בישראל הוא כ-15 אלף דולר לשנה בלבד. הדו"ח גם מפרט את השכר הממוצע לשעת הוראה בחטיבות הגיל השונות בישראל ובמדינות המפותחות. מהנתונים עולה,

מנכ"ל רשת אורט; לימודי הטכנולוגיה והמדעים בחטיבות הביניים בוטלו כמעט לחלוטין

התקציב המיועד לחינוך מדעי וטכנולוגי יקוצץ ב-2007 ב-14%

קרפל, צומצמו מאוד לימודי המדעים והטכנולוגיה גם בחטיבות הביניים, ולמעשה כמעט ובוטלו לחלוטין. לדבריו, קיצוץ ב-2007 יגרום לפיחות נוסף ברמת ההוראה של מקצועות אלה.

הטכנולוגי. לדברי סמנכ"ל רשת אורט, משה קרפל, קוצץ תקציב החינוך הטכנולוגי-מדעי בישראל בשנים האחרונות בכ-30%. בעקבות הקיצוץ נסגרו, לטענתו, מגמות לימוד רבות בבתי"ס התיכונים ובמגמות הנותרות צומצמו מספר שעות הלימוד. לדבריו, כתוצאה מכך פוטרו מורים צעירים ונמנעה קליטת מורים חדשים בבתי"ס. לטענת

על פי הצעת התקציב של משה"ח לשנת 2007 יקוצץ תקציב המשרד המיועד לחינוך טכנולוגי ומדעי ב-14%; מ-68.4 מיליון ש"ח ל-59.8 מיליון ש"ח. גם בסעיף התקציב המיועד לפעולות ויוזמות בחינוך המדעי והטכנולוגי חל קיצוץ דומה; מ-10.6 מיליון ש"ח לכ-9.3 מיליון ש"ח. הנפגעות העיקריות מהקיצוץ יהיו, ככל הנראה, רשתות החינוך

יו"ם ציון

חקר המוח והשלכותיו על הלמידה, החינוך והחשיבה

"חקר המוח והשלכותיו על הלמידה, החינוך והחשיבה" הוא נושא של יום עיון שיערכו מכון מופ"ת ומטח ביום שני ה-4.12.06. יום העיון יתקיים במכון מופ"ת בתל אביב. ביום העיון יציגו נוירולוגים ופסיכולוגים בכירים מידע ומחקרים עדכניים מרחבי העולם על פעילות המוח, בעיקר בתחום הלמידה. נושאי ההרצאות ביום העיון יהיו: "כיצד המוח ומערכת העצבים מנהלים את חיינו", "לאן מועדות פניו של מחקר המוח במאה ה-21?", "מוח ויצירתיות; הבנת מטפורות ושירה", "סגנונות חשיבה; מאבחון נוירו-פסיכולוגי למערכת החינוך", "אימון קשבי מבוקר; כלי לשיפור ופיתוח מנגנונים מוחיים העומדים בבסיס הלמידה" ו"האם ניתן לייבא את מסקנות חקר המוח לכיתת הלימוד". ביום העיון ישתתפו גם שרת החינוך, יולי תמיר, מנהלת מכון מופ"ת, ד"ר לאה שגריה, ומנכ"לית מטח, גילה בן הר.

ראש מכללת לוינסקי קוראת להכין תוכנית חירום להכשרת מורים

אם לא תופעל תוכנית החירום שתמשוך תלמידי הוראה ללמוד הוראה במקצועות אלה, יאלץ משה"ח לקצץ בשנים הקרובות בשעות הלימוד בשל מחסור חמור במורים.

ראש מכללת לוינסקי לחינוך, ד"ר מרים מבורך, קוראת לשרת החינוך, יולי תמיר, להכין תוכנית חירום להכשרת מורים לאזרחות, אנגלית, תנ"ך וספרות. לטענתה,

ראשי אומ"ץ חינוכי; שרת החינוך מתעלמת מהארגון

לטענתם הסיבה לכך היא חששה של תמיר מתגובתם של ארגוני המורים בעקבות פגישה כזו. במכתב ששיגר בו בשבוע שעבר לשרת החינוך מציינים ראשי הארגון; "ארגוני המורים שוללים את קיומו העצמאי של ייצוג מנהלים מטעמים 'פוליטיים' מובנים אולי. לעומתם, את אינך אמורה להיות נתונה בתוך כללי משחק כוחניים וכיתתיים". עד לסגירת העיתון לא התקבלה תגובתה של שרת החינוך לטענות ראשי הארגון.

ועדת החינוך של הכנסת בירכה החודש על הקמתו ארגון המנהלים העצמאי "אומץ חינוכי". הוועדה ציינה, כי הארגון העלה לסדר היום הציבורי את הדיון על מעמד המנהל. הוועדה גם קראה למשה"ח לשתף את נציגי אומ"ץ חינוכי בכל דיון שיקיים בנושא מעמד המנהל. מארגון אומ"ץ חינוכי נמסר לקו לחינוך, כי למרות קריאה זו מתעלמת שרת החינוך, יולי תמיר, מבקשות חוזרות ונשנות שלהם להיפגש עימה.

מהכנס

ועדת החינוך פועלת להקלת מצוקות החינוך ביישובי המגזר הערבי

ועדת החינוך קראה למשה"ח להזדרז ולתקן את הליקויים שנמצאו בבתי"ס במגדל כרום ובסחנין. בישיבה נוספת דנה הוועדה במצוקת תלמידי חטיבת הביניים של היישוב מזרעה, הסמוך לנהריה. 500 התלמידים נאלצים לנסוע ללימודים מחוץ לכפר, למרות שמדובר במספר תלמידים גדול, המצדיק הקמת חטיבת ביניים בתוך היישוב. בדיון נחשף, כי ראשי היישוב מבקשים כבר חמש שנים להקים חטיבת ביניים, אך עדיין לא קיבלו למטרה זו אישור משה"ח. ועדת החינוך קראה למשה"ח להזדרז ולהקים במזרעה חטיבת ביניים ובעקבותיה - גם בי"ס תיכון.

שמואל אבואב, מודעים לבעיות בבתי"ס במגדל כרום. לדבריו הנחה המנכ"ל את הגורמים האחראים לנושא במשרדו לקדם את הטיפול בתוכניות לשיפוץ בתי"ס. את בי"ס אלעין בסחנין הגדיר הממונה על המגזר הערבי במחוז צפון כבלתי ראוי לשימוש. בביה"ס מוצבים קרוואנים מזוהמים, עם גגות מלוחות אסבסט שבורים. ראש עיריית סחנין, מוחמד בשיר, אמר לוועדת החינוך, כי בכוננת העירייה להקים מבנה חלופי לביה"ס. בשיר דרש משה"ח להעביר הרשאה מיידית לבניית המבנה, ולהציב 13 קרוואנים תקינים, שישימשו ללימודים עד שתושלם הבנייה.

ועדת החינוך של הכנסת הקדישה בשבועות האחרונים מספר ישיבות לנושא ליקויי הבטיחות החמורים והתנאים הירודים של המבנים בבתי"ס ערביים בצפון. הוועדה דנה, בין היתר, בבעיות בטיחות בבתי"ס במגדל כרום ובסחנין. במגדל כרום מוצבים מבני אסבסט ישנים בשני בתי"ס יסודיים. המבנים מסכנים את בריאות התלמידים. גם בחטיבת הביניים שביישוב קיימים ליקויי בטיחות קשים ומחסור בברזי שתייה ובשירותים. הממונה על המגזר הערבי במחוז צפון, המפקח מחמוד דיאב, טען בפני הוועדה, כי שרת החינוך, יולי תמיר, ומנכ"ל משה"ח,

בבריטניה; בתי"ס רבים נכשלים בהוראת מקצוע האזרחות

בחינוך, נטען ממשלה הבריטי, כי מדובר במקצוע לימוד חדש עדיין. עוד נטען, כי המשרד משוכנע שבמשך הזמן תשתפר הוראת האזרחות. המשרד גם ממריץ את המוסדות המכשירים מורים להגדיל את מספר ההכשרות להוראת האזרחות. בכתבה נוספת מהחודש האחרון, מביא הגרדיין לחינוך דוגמה הממחישה כיצד ניתן להעביר שיעור אזרחות מוצלח. הכתבה מתארת שיעור אזרחות בחטיבת ביניים, בווסטמיניסטר שבלונדון. השיעור עוסק בנושא "קורבנות הפשיעה". המורה עושה בשיעור שימוש בקטעי עיתונות, סרטוני וידאו ושאלות מנחות. אמצעים אלה ממחישים לתלמידים עד כמה מתאים מקצוע האזרחות לחיי היום יום שלהם. ואכן התלמידים מרותקים לשיעור ומשתפים פעולה עם המורה. בביה"ס יש מחלקה להוראת האזרחות שבה עובדים מורים שהוכשרו במיוחד להוראת המקצוע. התלמידים לומדים, בין היתר, איך לתכנן מסע בחירות, איך לערער בדרך דמוקרטית על החלטות ועוד. התלמידים גם יוצאים לסירורים בשכונה, מבקרים בבתי כלא ובתחנות משטרה, מנהלים התכתבויות עם ראשי הרשות המקומית בנושאים שונים שעל סדר היום ועוד.

אתר הכתבות;

<http://education.guardian.co.uk>

נפרד, אלא משלבים את המקצוע בשיעורים של מקצועות אחרים, כמו היסטוריה וגיאוגרפיה. היו גם בתי"ס שטענו, כי ההתנהגות הנאותה של התלמידים בביה"ס מעידה על כך שהונחלו להם בהצלחה ערכים של אזרחות טובה ולכן הוראת המקצוע מיותרת. המפקחים מצאו בבתי"ס לא מעטים רמת ידע נמוכה באזרחות אצל המורים שלימדו את המקצוע. לדבריהם, חוסר המחויבות של המורים להוראת האזרחות גם הוביל לשיעורים משעממים ולא רלוונטיים עבור התלמידים.

המשרד לסטנדרטים בחינוך תומך בהוראת האזרחות בבתי"ס כמקצוע עצמאי ולא משולב מקצועות לימוד אחרים. מנהלת המשרד, מרים רוזן, מציינת בכתבה, כי מקצוע האזרחות עדיין נראה "כקרוב משפחה עניי" בהשוואה למקצועות הלימוד הוותיקים. רוזן טוענת, כי נדרשים מורים בעלי הכשרה מיוחדת וברמה גבוהה כדי להתמודד בהצלחה עם הנושאים הקשים הנכללים במקצוע האזרחות. הכתבה מציינת, כי למרבית המורים המלמדים אזרחות בבריטניה אין הכשרה כזו. יש לציין, כי גם בישראל מרבית המורים שמלמדים אזרחות הוכשרו ללמד מקצועות אחרים, מדובר בעיקר במורים להיסטוריה. מסלול הכשרה להוראת האזרחות קיים כיום רק במכללת אורנים. בתשובה לנתונים שהציג המשרד לסטנדרטים

מערכת החינוך בבריטניה, כמו בישראל, מתקשה להתמודד בהצלחה עם הוראת מקצוע האזרחות העיתון הבריטי "גרדיין החינוך" מעלה בחודשים האחרונים במספר כתבות את השאלה "מדוע נכשלים בתי"ס רבים בבריטניה בהוראת מקצוע האזרחות?" הכתבות מתפרסמות במהדורת האינטרנט של העיתון.

הכתבה הראשונה בנושא, שפורסמה בספטמבר, מציגה ממצאי בדיקות שערכו בבתי"ס אשתקד מפקחי ה-OFSTED, המשרד לסטנדרטים בחינוך הבריטי. המפקחים בחנו את רמת ההוראה של מקצוע האזרחות. הבדיקות העלו, כי למרות מאמצי הממשלה מתקשים בתי"ס ללמד את התלמידים על זכויות האדם, מערכת החוקים, השלטון המרכזי והמקומי, שיטת הבחירות ועוד. האזרחות היא מקצוע לימודי חדש יחסית בבריטניה; רק ב-2002 הפכה האזרחות למקצוע לימוד חובה בחטיבות הביניים ובכיתות הנמוכות של התיכונים במדינה. על פי הכתבה, רק בתי"ס מעטים קיבלו בהתלהבות את הוראת הממשלה להתחיל ללמד אזרחות. מפקחי המשרד לסטנדרטים מצאו הוראה ברמה נמוכה של המקצוע בכרבע מבתי"ס. המפקחים גם מצאו, כי בתי"ס רבים לא הבינו אלו נושאים יש לכלול בהוראת המקצוע. בתי"ס לא מעטים גם אינם מלמדים אזרחות כשיעור

בארה"ב; מרבית התלמידים אינם יודעים לאתר מידע באינטרנט

שסייעו להם לצמצם את מספר התוצאות הלא רלוונטיות במשימת חיפוש במאגר מידע גדול.

עם זאת, מציג הדו"ח גם כמה ממצאים חיוביים; מרבית משתתפי המחקר ציינו שאתרים ממשלתיים ואתרי חינוך הכלול בדרך כלל נתונים אובייקטיביים ואמינים יותר מאשר אתרים מסחריים שבכתובתם סיומת .com. אחת ממסקנות החוקרים היא, כי למרות שהתלמידים והסטודנטים גדלו בעידן הטכנולוגיה ואף עושים בה שימוש יומיומי, הם אינם בקיאים בשימוש במידע שניתן למצוא באמצעותה. מהתוצאות גם מתברר, כי הטכנולוגיה הפכה אמנם את המידע לזמין, אך מרבית התלמידים עדיין אינם מצוידים בכלים המאפשרים לאתר או לבחון את מהימנותו בהצלחה.

מקורות: תקציר של המחקר בפורטל מס"ע; <http://portal.macam.ac.il> אוסף ממצאים של המחקר באתר ETS; <http://www.ets.org/portal>

מתוצאות המחקר גם עולה, כי תלמידים וסטודנטים רבים מתקשים להבחין בין מידע מדעי ואובייקטיבי לבין מידע המוטה בהתאם לאינטרסים של בעלי האתרים; 52% ממשתתפי המחקר העריכו בצורה נכונה את אובייקטיביות המידע, 65% מצאו מהו הגוף העומד מאחורי אתר, 72% העריכו נכון אם אתר הוא עדכני או לא. עם זאת, רק 49% ממשתתפי המחקר הצליחו לענות נכון לכל הדרישות האלו.

כשהתבקשו התלמידים והסטודנטים לצמצם הגדרת חיפוש כללית שניתנה להם להגדרה מדויקת יותר, הצליחו בכך רק 35% מהם. כשנדרשו לבנות מצגת משכנעת, השתמשו 8% ממשתתפי המחקר בנתונים שלא התאימו למשימה, 80% עירבו נתונים מתאימים למשימה בנתונים שאינם מתאימים. רק אצל 12% מהתלמידים והסטודנטים התאימו כל נתוני המצגת למשימה. כמו כן, רק כ-50% מהתלמידים והסטודנטים עשו שימוש באסטרטגיות

מרבית תלמידי ה"ב והסטודנטים בארה"ב אינם יודעים כיצד לאתר מידע באינטרנט או לבחון את איכותו, כך עולה ממחקר שערך לאחרונה השירות האמריקאי לבחינות וחינוך (ETS). המחקר הקיף כ-6,300 תלמידי "ב וסטודנטים. באתר ה-ETS ניתן לקרוא דו"ח ובו נתונים על המחקר ועל ממצאיו. על פי הדו"ח ניתנו למשתתפי המחקר 14 משימות איתור מידע פשוטות, של 3-5 דקות כל אחת, ומשימה ארוכה אחת של 15 דקות. בממוצע הצליחו משתתפי המחקר רק במחצית מהמשימות. לא נמצאו הבדלים מהותיים בין ציוני תלמידים משני המינים.

התלמידים נדרשו למצוא באינטרנט מחקר שהגדרתו מתאימה למשימה שניתנה להם בכיתה. על פי הדו"ח, 8% ממשתתפי המחקר מצאו הגדרות שלא ענו להוראות המשימה, 48% מצאו הגדרות שהתאימו רק בצורה כללית למשימה. רק 44% מצאו הגדרות העונות בדיוק לדרישת המשימה.

תוכנית לשיפור האקלים בביה"ס סייעה להעלאת הישגים בבגרות

למבנה חדש של "בתי"ם. כל בית כולל מבנה נפרד לכל שתי שכבות גיל, רכז בית ויועצת. כמו כן הוצבו יעדים ברורים לביה"ס וגובשו הדרכים להשגתם.

בשנה השלישית עבר כל תלמיד אבחון, שבעקבותיו הותאמה לו תוכנית לימודים אישית.

הורחבו גם מעגלי התמיכה הלימודית והחברתית.

השיפור בהישגי התלמידים, כאמור, לא איחר להגיע; על פי נתוני הזכאות לבגרות בתשס"ו, כל התלמידים, שנבחנו בבגרות בהיקף של 5 יחידות במתמטיקה, הצליחו בבחינה, כמו גם 88% מהנבחנים בהיקף 4 יחידות לימוד ו-96% מהנבחנים בהיקף 3 יחידות לימוד. גם שיעור הזכאות בבגרות באנגלית היה דומה.

היה הרחקתם של התלמידים האלימים מביה"ס. התלמידים הורשו לחזור ללימודים רק לאחר שנרשמו מחדש לביה"ס, והתחייבו לקיים את אמנת ביה"ס ואת חזונו. צעד זה לוה אמנם במחאות חריפות של תלמידים והורים, אך הוכח כיעיל לשיפור התנהגות התלמידים.

לאחר מכן עבר ביה"ס גם שינוי חזותי; קירות ביה"ס נצבעו ובחצרות הוצבו פסלים סיביתיים, שיצרו התלמידים בשיתוף ההורים. אזורים שהיו קודם לכן מכוסים בכתובות גרפיטי הפכו לאסטטיים ושמורים. בשנתה השנייה התמקדה התוכנית לשיפור אקלים ביה"ס בהעצמת המורים. בין היתר הונהגו מפגשי "חדר מורים לומד", שבהם התקיימה הפריה הדדית של אנשי הצוות. גם המבנה הארגוני-פדגוגי של ביה"ס שונה

תוכנית מקיפה לשיפור האקלים הבית ספרי, שהונהגה בבי"ס עמלו למדעים ואומנויות באופקים, תרמה לשיפור שיעור התלמידים הזכאים לתעודת בגרות, מ-26% בתשס"ג ל-62% בתשס"ו. התוכנית החלה לפעול בביה"ס לפני כשלוש שנים. את התוכנית הנהיגה המנהלת, רחל אוחנה. מרשת עמל נמסר, כי עד להנהגת התוכנית סבל ביה"ס במשך שנים רבות מאלימות של התלמידים ומהישגים נמוכים. עם כניסתה לתפקיד, החליטה המנהלת להציב בראש סדר היום של ביה"ס את שינוי האקלים ושיפור האווירה. במסגרת התוכנית הוצבו לתלמידים גבולות ברורים של התנהגות ושל נוכחות בביה"ס. בגיבוש התוכנית השתתפו הורים, מורים ותלמידים.

אחד מהצעדים הראשונים לשיפור האקלים

תוכנית ללימוד השואה זכתה בפרס יד ושם

ושירים שכתבו ביומנים. טקס יום השואה, שנערך בביה"ס, מבוסס על יצירות התלמידים. במסגרת התוכנית, לומדים תלמידי שכבת ט' על השואה גם בשיעורי ההיסטוריה. בסיום התוכנית מכין כל תלמיד מאמר, המבוסס על קריאת ספר בנושא השואה, ובו הוא מציג דילמה העולה מהספר.

התוכנית ללימודי השואה בחטיבת מנור-כברי היא חלק ממודל למידה המופעל בביה"ס כבר עשר שנים. במסגרת המודל חולקו מרבית מקצועות הלימוד למספר אשכולות; "אשכול תרבות", "אשכול מקצועות המדעים", "אשכול אנגלית" ו"אשכול מס"ע", הכולל את המקצועות; מקרא, מחשבת ישראל וספרות עברית. נושאי הלימוד משולבים, בדרך כלל, ביותר ממקצוע אחד מתוך האשכול. התלמידים גם נדרשים להכין "תוצרים" בנושאים הנלמדים בכיתה; באשכולות התרבות והאנגלית הם מכינים תוצר כתוב, למשל מאמר המבוסס על עבודת חקר. באשכול המדעים מתכננים התלמידים ניסוי בקבוצות קטנות ומבצעים אותו. באשכולות מס"ע ואנגלית מכינים התלמידים תוצר ורבלי, כמו נאום, משפט ציבורי או הצגה.

בחטיבת הביניים מנור-כברי שבגליל המערבי מופעלת תוכנית לימודים בינתחומית בנושא השואה. התוכנית זכתה החודש בפרס יד ושם לתוכנית לימודים ייחודית העוסקת בהנחלת השואה. התוכנית פותחה על ידי צוות מורי ההומניסטיקה של ביה"ס. התוכנית משולבת במערכת השיעורים ב"אשכול התרבות" בשכבות ח' ו-ט', הכוללת את מקצועות הספרות, ההיסטוריה והאומנות. במסגרת התוכנית לומדים התלמידים יצירה ספרותית העוסקת בשואה; שכבת ח' לומדת את ספרו של אורי אורלב, "ילדות במחבוא", ושכבת ט' את ספרו של קרסמן טיילור, "יעד לא ידוע". השיעורים מבוססים על קריאה משותפת של קטעים מתוך הספרים, שבעקבותיה מתקיים דיון כיתתי על הרגשות והמחשבות, האירועים והמושגים שהוזכרו בכל קטע. כל תלמיד גם יוצר יומן, שבו הוא מתאר את החוויות שחש בעקבות הקריאה, וכותב שירים וסיפורים הקשורים לקטע שהוקרא. בנוסף משתתפים התלמידים בסדנת אומנות, שבה הם מנסים לבטא בציור את התחושות שעלו בהם בעקבות הקריאה. בסיום תהליך הלמידה מוציאים לאור תלמידי שכבת ח' חוברת המאגדת חיבורים

44 אלף תלמידים השתתפו בתשס"ו בתוכנית "להיות אזרח"

44 אלף תלמידי כיתות י' השתתפו אשתקד בתוכנית "להיות אזרח" של מינהל חברה ונוער, כך נמסר ממשה"ח. התוכנית מיועדת לתלמידים העומדים לקבל לראשונה את תעודות הזהות. התוכנית להיות אזרח היא יוזמה משותפת של משה"ח ומשרד הפנים. התוכנית מועברת בבתי"ס בדרך כלל במסגרת שיעורי המחנך. שיאה של התוכנית הוא טקס שבו מקבלים התלמידים את התעודה.

ממשה"ח נמסר עוד, כי בשנים האחרונות יזמו רבים מבתי"ס פעילויות ייחודיות להעמקת תהליך ההכנה לקבלת תעודת הזהות. לחלק מהפעילויות שותפות גם הרשויות המקומיות. בבתי"ס רבים גם משולבת התוכנית להיות אזרח בתוכנית המחויבות האישית.

עוד נמסר, כי את הטקסים לקבלת תעודת הזהות מקיימים בתי"ס במגוון מקומות ובהם; אולמות ואתרים בתוך היישוב, במסגרת טיולים ברחבי הארץ, כשיאו של ביקור בירושלים ועוד. הטקסים נערכים בדרך כלל בהשתתפות ההורים. מנתוני משה"ח עולה, כי אשתקד השתתפו בתוכנית 284 בתי"ס על יסודיים מכל מגזרי החינוך, מהם 23 בתי"ס מהמגזר הערבי. במחוז דרום השתתפו בתוכנית 64 בתי"ס, במחוז צפון - 44 בתי"ס, במחוז חיפה - 45 בתי"ס, במחוז תל אביב - 43 בתי"ס, במחוז מרכז - 31 בתי"ס ובמחוז ירושלים - 34 בתי"ס.

80% ממשתתפי "סימסטר קיץ - המחצית השלישית" הצליחו בבגרות

שנכשלו באחד או יותר ממקצועות החובה בבגרות, לעבור את הבחינות בהצלחה. במסגרת הפרויקט משתתפים התלמידים בקורס תגבור מרוכז בן שישה שבועות בכל מקצוע, ובתום הקורס הם שוב ניגשים להיבחן. את הפרויקט מפעיל האגף לחינוך על יסודי במשה"ח.

80% מהתלמידים שהשתתפו בפרויקט סימסטר קיץ - המחצית השלישית, עברו בהצלחה את בחינות הבגרות במקצועות שלמדו, כך נמסר ממשה"ח. מדובר ב-3,200 תלמידים מתוך כ-4,000 תלמידים שהשתתפו אשתקד בפרויקט. מטרת הפרויקט היא לסייע לתלמידי י"א וי"ב,

ההסעות לחווה בוטלו; התלמידים משפחים ערוגות בבתי"ס – בשנת הלימודים שעברה ביטלה עיריית חיפה את ההסעות של תלמידי בתי"ס היסודיים לחווה החקלאית, גן כרמית, שבכפר גלים, בגלל מצוקה תקציבית. מנהלת החווה, גילי אלבס, שרצתה להמשיך את החינוך החקלאי של התלמידים, וגם למנוע את פיטורי המדריכים בחווה, הגתה רעיון מקורי; הקמת ערוגות מנותקות קרקע בתוך בתי"ס. השנה הוצבו הערוגות בבתי"ס. המורים לחקלאות מגיעים לבתי"ס מידי

בתי"ס היסודיים ביבנה משתתפים השנה בסיעורים מודרכים בספרייה העירונית. את הסיעורים מדריכות ספרניות הספרייה. במהלך הסיעורים לומדים התלמידים על תולדות הספר מאז ימי הביניים ועד ימינו וכיצד הופצו ספרים לפני המצאת הדפוס ואחריה. כמו כן, מסבירות הספרניות לתלמידים כיצד מקטלגים את הספרים בספרייה, ואיך ניתן לאתר ספרים להכנת עבודות לביה"ס. באולם המחשבים של הספרייה גם לומדים התלמידים שיטות לאיתור חומרי לימוד וקריאה אמינים באינטרנט.

שבוע עם כלי עבודה חקלאיים. התלמידים זורעים ושותלים, מטפחים את השתילים ועוקבים אחר קצב צמיחתם. בימים אלה כבר נקטפים בבתי"ס היבולים הראשונים של ירקות החורף. את הערוגות, העשויות מחומר פלסטי קשיח, תרמה לפרויקט חברת פליק מפ"ל מקיבוץ מבוא חמה. מחוות כרמית נמסר, כי הערוגות מוצבות בבתי"ס; עין הים, אבן גבירול, עופר, גיל ואלון. בקרוב יוצבו ערוגות גם בב"ס פיכמן ובב"ס קישון.

לומדים את תולדות הספר בספרייה העירונית – תלמידי

חיובי+ – חברת אינטל פתחה בשבוע שעבר בפתח תקוה שנת פעילות נוספת בפרויקט חושבים חיובי+. במסגרת הפרויקט, המתקיים בעיר זו השנה החמישית, מעניקים מהנדסים מהחברה שיעורי תגבור במקצועות הבגרות לתלמידי תיכון ממשפחות מעוטות

יכולת. בפרויקט משתתפים כל התיכונים בעיר. השנה ישתתפו בפרויקט לראשונה גם חטיבות הביניים בפתח תקוה. השיעורים מתקיימים אחת לשבוע או שבועיים במשרדי החברה. העירייה אף מממנת את ההסעות לשיעורים. מאינטל נמסר, כי השנה מצטרפת לפרויקט גם חברת ההיי-טק, מארוול די.אס.פי.סי.

יכולת. בפרויקט משתתפים כל התיכונים בעיר. השנה ישתתפו בפרויקט לראשונה גם חטיבות הביניים בפתח תקוה. השיעורים מתקיימים אחת לשבוע או שבועיים במשרדי החברה. העירייה אף מממנת את ההסעות לשיעורים. מאינטל נמסר, כי השנה מצטרפת לפרויקט גם חברת ההיי-טק, מארוול די.אס.פי.סי.

אינטל מרחיבה את "חושבים חיובי+" – חברת אינטל פתחה בשבוע שעבר בפתח תקוה שנת פעילות נוספת בפרויקט חושבים חיובי+. במסגרת הפרויקט, המתקיים בעיר זו השנה החמישית, מעניקים מהנדסים מהחברה שיעורי תגבור במקצועות הבגרות לתלמידי תיכון ממשפחות מעוטות

אתר האגף לזהירות ובטיחות בדרכים במשה"ח

האגף לזהירות ובטיחות בדרכים במשה"ח פתח לאחרונה אתר חדש. באתר ניתן למצוא את כללי הזהירות בדרכים בתקופת החורף ואת הוראות חוזרי המנכ"ל בנושא הבטיחות בדרכים. כמו כן ניתן למצוא באתר את רשימת ההצגות שאושרו על ידי משה"ח בנושא הבטיחות בדרכים, את הגילאים שלהם מתאימה כל הצגה ועוד. באתר גם נמצאות תוכניות הלימודים של האתר בנושא הזהירות בדרכים, בחלוקה לחטיבות הגיל, מידע על פרס משרד התחבורה ומשה"ח לבתי"ס המצטיינים בזהירות בדרכים, מידע על חידון "אוצרות הבטיחות" ועוד. כתובת האתר; <http://cms.education.gov.il/educationcms/units/Zahav>

אתרי "גלים"; "ילדים בגטו" ו"צער בעלי חיים" – עמותת סנונית לקידום החינוך המתקשב העלתה החודש לאינטרנט אתרים חדשים מבית גלים. האתרים, המיועדים בעיקר לבתי"ס היסודיים, פתוחים לגלישה לציבור התלמידים;

ילדים בגטו – כיצד חיו הילדים בגטו? במה שיחקו? לשאלות אלו מנסה לענות אתר חדש של גלים בשם "ילדים בגטו". לצד תיאור קשיי החיים, מציג האתר גם תיעוד של גילויי אומץ, תושייה ויצירתיות של ילדים בגטו. במרכז האתר נמצא ציור דמיוני של רחוב בגטו. התלמידים מוזמנים לנוע ברחוב בעזרת העכבר. בהקלקה על אתרים ודמויות המופיעים בציור, נפתחים חלונות שבכל אחד מהם מוצג נושא מחיי הילדים בגטו; בטקסט כתוב, בקטעי וידאו, תצלומי חפצים, ציורי ילדים ועוד. הנושאים כוללים גם פעילויות אינטראקטיביות לתלמידים. האתר נוצר בשיתוף פעולה עם ביה"ס להוראת השואה במוזיאון יד ושם וועדת התביעות מגרמניה של העם היהודי. כתובת האתר; <http://ghetto.galim.org.il>

אתר "צער בעלי חיים" – האתר עוסק במונח "צער בעלי חיים" ובמשמעויותיו במקורות היהודיים ובימינו. באתר ניתן למצוא סרטון אנימציה שבו מוסברות, בשפה קלה ובהומור, מצוות "שילוח הקן" ו"לא תחסום שור בדישו". כמו כן ניתן למצוא באתר מידע על היחס לבעלי חיים בתקופות שונות ובמקומות שונים בעולם, דיון בסוגיית הניסויים בבעלי חיים, חידון טריוויה ופעילויות נוספות.

כתובת האתר; <http://www.galim.org.il/m/sites/animals>

ארץ ישראל; טוב מראה עיניים

עיר דוד, ירושלים *6033

גני רמת הנדיב, זכרון יעקב, טל'; 04-6298103

בית בן-גוריון, תל-אביב, טל'; 03-5228789

מוזיאון ספורט מכבי, רמת-גן, טל'; 03-6715729

מכלול הנצחה קיבוץ יד מרדכי, טל'; 08-6720559

בית האיכר, קיבוץ בארות יצחק, טל'; 03-9072717

חצר תל-חי, טל'; 04-6951333

גבעת התחמושת, ירושלים, טל'; 02-5828422

אתרים נוספים במדריך דפי חינוך שבאתר קו לחינוך

www.kav-lahinuch.co.il

3.6% מבין תלמידי התיכון.

מחוז מרכז

■ **הוצב** - אוהל ההידברות של משה"ח הוצב ביום רביעי שעבר בשוהם. בשני הדיונים המרכזיים שהתקיימו באוהל השתתפו כ-240 תלמידים מיישובי מחוז המרכז. נושאי הדיונים היו "השפעתה של התקשורת על תפיסת עולמם של בני הנוער, ו"האם התקשורת משקפת או מעצבת את סדר היום הציבורי". במהלך הדיונים גם ניסו התלמידים לגבש כללים לצריכה ביקורתית של אמצעי התקשורת.

אוהל ההידברות הוא יוזמה משותפת של מינהל חברה ונוער ושל מטה ההסברה במשה"ח. מטרת המיזם היא לחזק את הקשר של בני הנוער עם הרשות המקומית ולעודד אותם למעורבות חברתית בביה"ס ובקהילה.

מחוז תל אביב

■ **נשירה** - על פי נתוני משה"ח, שהתפרסמו החודש בתקשורת, מספר הנושרים הנמוך ביותר מהתיכונים הוא בעיר רמת גן. על פי נתוני אגף החינוך בעיריית רמת גן, המתפרסמים באתר האינטרנט של העירייה, נשרו השנה כ-19 תלמידים בלבד מבתי"ס העל יסודיים בעיר. מרבית הנושרים הם תלמידי כיתה י"ב, שנאלצו לעזוב את הלימודים מסיבות רפואיות. מדובר בפחות משליש האחוז מבין כ-6,500 תלמידי העל יסודיים בעיר (הכוללים גם את כיתות ט').

בעיריית רמת גן מזכירים, כי לפני מספר שנים אסר ראש העיר, צבי בר, על בתי"ס העל יסודיים העירוניים להרחיק תלמידים מביה"ס, מבלי שראש העיר יאשר זאת באופן אישי, לאחר פגישה עם כל תלמיד המועמד להרחקה.

בעירייה מוסיפים, כי בניגוד לסברה הרווחת בקרב אנשי חינוך, שהשארית תלמידים חלשים מורידה את הציון הממוצע של ביה"ס, ממשיכה רמת גן להיות בין הערים המובילות בשיעור הזכאים לבגרות בקרב בוגרי י"ב. הממוצע הארצי של הנשירה עומד על 5.4% מקרב תלמידי התיכונים.

■ **ביקור גומלין** - משלחת של 30 אנשי חינוך - מנהלי בתי"ס, מורים ויועצים - ממנשייה זבדה שבגליל, הגיעה בשבוע שעבר לביקור בבתי"ס. זהו ביקור גומלין בעקבות משלחת אנשי חינוך מבתי"ס שסיירה לאחרונה ביישוב הבדואי. בפני האורחים

■ **לקחים** - בקרוב יפרסם משה"ח חוזר מנכ"ל וקובץ נהלים חדשים, שבהם יינתנו הנחיות מעודכנות להיערכות מוסדות החינוך בעת חירום. על כך מסרו סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש במשה"ח, ד"ר גד אבקסיס, והממונה על ביטחון מוסדות החינוך, שאול יגיל, במהלך מפגש שערכו בשבוע שעבר עם הנהלת מחוז צפון. מהמחוז נמסר, כי במפגש נדונו הלקחים שהופקו במערכת החינוך בצפון בעקבות המלחמה.

■ **יוזמות** - המחוז תקצב ב-2006 יוזמות פדגוגיות במוסדות חינוך בצפון ב-800 אלף ש"ח, כך מסר מנהל המחוז, דוד וסרמן, במפגש מפקחי המחוז שהתקיים בשבוע שעבר. היקף התקצוב לכל ביה"ס או גן חובה נע בין 5,000 ש"ח ל-15 אלף ש"ח. מהמחוז נמסר, כי השנה הוענק לראשונה תקציב גם ליוזמות פדגוגיות בגני ילדים.

■ **ציוד** - במסגרת הפרויקט לשיקום מערכת החינוך בצפון, מקצה בימים אלה משה"ח תקציב לרכישת ציוד מדעי וטכנולוגי לכל הרשויות המקומיות בצפון. מהמחוז נמסר, כי לכל גן חובה יוענק תקציב של 3,500 ש"ח ולכל ביה"ס יסודי רשמי - 20 אלף ש"ח.

■ **ביקר** - מנכ"ל משה"ח, שמואל אבואב, ביקר בשבוע שעבר במוסדות החינוך באזור עמק יזרעאל. המנכ"ל סייר בבתי"ס במועצות המקומיות רמת ישי וכעביה-טבאש-חג'אג'רה ובמועצה האזורית משגב. לאחר הסיור השתתף המנכ"ל בכנס של מנהלי מחלקות החינוך מ-92 יישובי המחוז. בכנס הדגיש אבואב את חשיבות ההקפדה, ללא פשרות, על סטנדרטים במערכת החינוך. הכנס נערך בבית לוחמי הגטאות. אל הסיור התלווה מנהל המחוז, דוד וסרמן.

מחוז חיפה

■ **נשירה בקריות** - מחוז חיפה פרסם בשבוע שעבר נתונים על שיעורי הנשירה של תלמידים מבתי"ס התיכונים בקריות בשנת תשס"ו. שיעורי הנשירה היו: בקריית חיים 3.9%, בקריית מוצקין - 2.3%, בקריית ביאליק - 2.2%, בקריית ים - 3.6% ובקריית אתא - 3.4%. הנתונים מצביעים על יציבות בשיעור הנשירה בקריות לעומת תשס"ה. נתוני הנשירה בשנת תשס"ו בחיפה עדיין לא עודכנו. בתשס"ה עמד שיעור הנשירה בחיפה על

ממנשייה זבדה הוצגו תוכנית בת ים לחינוך אישי ושילוב בני נוער בעלי צרכים מיוחדים בבתי"ס רגילים בעיר.

המשלחת ביקרה בבתי"ס; ירושלים, אורט רמת יוסף ומסילות. בתום הביקור נערך לאורחים סיור מודרך במוזיאון בת ים לאומנות. אל האורחים נלוו מנהלי בתי"ס ומפקחות.

מחוז דרום

■ **פעילויות הפגה** - המנהלת מחוז דרום נמסר, כי משה"ח הקצה כמיליון ש"ח לפעילויות הפגה ולימודים לתלמידי שדרות מחוץ לעיר. בשבוע שעבר הוצאו כ-1,100 תלמידי בתי"ס היסודיים בעיר לסיורים לימודיים-העשרתיים; 300 תלמידים ביקרו במערות בית גוברין, כ-200 תלמידים ביקרו בכיכר רבין ומוזיאון ארץ ישראל בתל אביב, וכ-600 תלמידים נוספים השתתפו בפעילות הפגתית באזור הנגב; בגן הזואולוגי בבאר שבע, ב"חי-בר" בקיבוץ רביבים, בשדה בוקר, חצבה וניצנה.

כ-150 תלמידי כיתות י"א ו-י"ב משני התיכונים של שדרות - גוטווירט ותיכון דתי אמ"ת - השתתפו במרתון לימודי בן מספר ימים בבית יציב ובתיכון אמ"ת בבאר שבע. המרתון כלל לימודים מתוגברים במקצועות שבהם עתידים התלמידים להיבחן בבחינות הבגרות במועד החורף. בסוף כל יום הוחזרו התלמידים לעירם.

ממחוז דרום נמסר, כי מנהלת המחוז, עמירה חיים, ביקרה את התלמידים שהשתתפו במרתון הלימודי בבית יציב. התלמידים סיפרו לחיים, כי מזה זמן רב שהם אינם מצליחים להתרכז בלימודיהם בשל המצב הביטחוני בעיר. מנהלת המחוז השיבה, כי משה"ח ער למצוקתם ועושה כל מאמץ לסייע להם, ברמה הייעוצית-פסיכולוגית וברמה הלימודית.

■ **חנכה** - שרת החינוך, יולי תמיר, ביקרה בשבוע שעבר במועצה האזורית הבדואית החדשה אבו בסמה שבנגב. את השרה ליוו ראש המועצה, עמרם קלעג'י, מנהלת מחוז דרום, עמירה חיים, ונציגי המשרד. במסגרת הביקור חנכה השרה את ביה"ס היסודי החדש אל הוואלשה, שביישוב הבדואי קסר א-סר. בביה"ס לומדים 427 תלמידים. במהלך הטקס חנוכת ביה"ס אמרה תמיר, כי משה"ח מקווה להשלים את בניית מוסדות החינוך בפזורה הבדואית עד לשנת 2009. בתום הסיור, ערכו שרת החינוך ומלוויה ביקור תנחומים אצל משפחתו של התלמיד סלימאן אלאטרש, שנהרג החודש בהסעה לביה"ס.